

Bijlage: Informatie TBS-verloop

De rechter kan naast of in plaats van een gevangenisstraf een terbeschikkingstellingmaatregel (TBS) opleggen aan mensen die een ernstig misdrijf hebben gepleegd en lijden aan een psychiatrische ziekte of stoornis. TBS is een behandelmaatregel en mag alleen door de rechter worden opgelegd als door psychiatrisch onderzoek is vastgesteld dat zij lijden aan een geestelijke stoornis. Wanneer naast een TBS- maatregel ook een gevangenisstraf is opgelegd, moet de veroordeelde eerst de gevangenisstraf uitzitten.

TBS met bevel tot verpleging

Bij deze vrijheidsbenemende maatregel, wordt de TBS- gestelde in een TBS- kliniek geplaatst en behandeld. De TBS- gestelde wordt na opname psychiatrisch gediagnosticeerd. Op basis van deze diagnose wordt een behandelplan opgesteld. De TBS- gestelde wordt indien nodig ingesteld op medicatie. Er wordt individueel bekeken wat nodig is om de TBS- gestelde met zijn ziekte of stoornis weer te kunnen laten functioneren in de samenleving. De TBS- gestelde wordt in de kliniek behandeld om het recidivegevaar (dat wil zeggen het risico op herhaling) te verminderen. Het resultaat van de behandeling is sterk afhankelijk van de houding van de TBS- gestelde ten opzichte van de aangeboden behandeling. De Nederlandse wet staat dwangbehandeling echter niet toe. Bij TBS met bevel tot verpleging is de behandeling, die is gericht op een succesvolle terugkeer in de samenleving, in principe dus vrijwillig. Werkt iemand niet mee aan zijn behandeling, dan betekent het dat de kans op herhaling niet vermindert en beveiliging van de maatschappij noodzakelijk blijft. De rechter zal de TBS dan ook verlängeren en indien nodig weer. Uiteindelijk kan het er zelfs toe leiden dat een patiënt op een langdurige verblijfsafdeling (longstay) terechtkomt. Zodoende is er dus wel sprake van indirecte dwang om toch mee te werken aan de behandeling.

Duur en verlenging

De behandeling die met behulp van psychiaters, psychologen en andere gedragsdeskundigen wordt uitgevoerd, wordt regelmatig getoetst en geëvalueerd. Dit gebeurt door de eigen behandelaren, maar ook door de rechter die vervolgens bepaalt of de TBS- maatregel wordt verlengd of beëindigd. De TBS heeft geen vooraf bepaalde duur, maar kan iedere keer met maximaal twee jaar worden verlengd. Dat betekent dat elke TBS- maatregel minimaal eens per twee jaar wordt geëvalueerd door de rechter. Tijdens deze zogenaamde verlengingszittingen zal de behandelend psychiater als getuige-deskundige informatie geven over het verloop van de behandeling. De officier van justitie zal het belang van de samenleving en de slachtoffers vertegenwoordigen en de TBS- gestelde kan zich laten vertegenwoordigen door een advocaat. U ontvangt van het lokale parket (het parket waar de zaak heeft gediend) een kennisgeving wanneer deze verlengingszitting wordt ingepland en kunt u als u wilt hierbij aanwezig zijn.

Verlof

Wanneer de behandelaren van de kliniek tevreden zijn over de behandeling, dan zal stapsgewijs vrijheden aan de TBS- gestelde worden verleend. Dit om te toetsen of alles wat binnen de kliniek is geleerd, ook door de TBS- gestelde in praktijk wordt gebracht en om te zien hoe de TBS- gestelde reageert op prikkels van de samenleving. Hiervoor is toestemming (een verlofmachtiging) nodig van de minister van Veiligheid en Justitie. Een verlofmachtiging wordt in principe afgegeven voor de periode van een jaar, maar kan ook tussentijds worden herzien. Wanneer de verlofmachtiging niet voor afloop van het jaar wordt verlengd, dan vervalt de machtiging. Voor iedere machtiging en wijziging hierin is (opnieuw) goedkeuring nodig van de minister. Elk verlof wordt door het behandelend team bekeken. Als het goed gaat, kan het verlof stap voor stap worden uitgebreid. Van begeleid naar onbegeleid, vervolgens transmuraal en tenslotte proefverlof. Voor iedere TBS- gestelde wordt het verlofplan individueel bekeken, maar om u zicht te geven in de verschillende verlofstadia, leest u hieronder wat het verlof globaal inhoudt.

Begeleid verlof

Het begeleide verlof begint doorgaans met een beveiligde fase. Naast dat het verlof wordt begeleid door personeel van de inrichting, wordt het de eerste keren beveiligd: naast de begeleider loopt ook een beveiligger mee. Als de TBS- gestelde hier goed mee omgaat, gaat de beveiligger niet meer mee op verlof. De beveiligde fase bestaat minimaal uit vijf verloven. Van een beveiligde fase kan goed gemotiveerd en op grond van klinische gegevens worden afgezien.

In deze eerste fase van verlof gaat de TBS- gestelde bijvoorbeeld naar de plaatselijke supermarkt voor een boodschap of wandelen in de omgeving van de kliniek.

Onbegeleid verlof

Wanneer het begeleid verlof goed verloopt, kan bij de herziening van de verlofstatus, een onbegeleide status worden toegewezen.

Het onbegeleide verlof varieert van een dag tot maximaal een week. De kliniek weet altijd waar de TBS- gestelde tijdens het verlof verblijft. Het is de bedoeling dat de TBS- gestelde tijdens deze periode werkervaring opdoet, een opleiding volgt of familie en vrienden bezoekt (sociale contacten aanhaalt).

Transmuraal verlof

Transmuraal verlof is een overgangperiode tussen het verblijf in de TBS- kliniek en een zelfstandig leven. Wanneer de behandeling er bijna op zit en alle verloven goed zijn verlopen, kan de TBS- gestelde toestemming krijgen om buiten de kliniek te gaan wonen. De TBS- gestelde verblijft in een dependance buiten de hekken van de kliniek, bij een ketenpartner in de GGZ, bij een instelling voor begeleid wonen of in een zelfstandige woning op naam van de kliniek. De TBS- gestelde blijft gedurende deze periode onder de verantwoordelijkheid van de TBS- kliniek vallen.

Proefverlof

Bij proefverlof gaat de TBS- gestelde op proef terug in de samenleving. De TBS- gestelde gaat zelfstandig wonen en is vanaf dat moment ex-patiënt; de kliniek draagt het toezicht over aan de reclassering. De TBS- gestelde moet zich gedurende deze periode houden aan de afspraken die met de reclassering zijn opgesteld. Wanneer de TBS- gestelde zich niet aan de voorwaarden van het proefverlof houdt, dan kan de verlofmachtiging worden ingetrokken. De TBS- gestelde wordt dan weer opgenomen in de gesloten setting. Mocht hiervan sprake zijn, dan wordt u hierover geïnformeerd door het IDV.

Einde of voorwaardelijke beëindiging TBS

Als ook het proefverlof goed is verlopen, kan de rechter de TBS beëindigen. De rechter kan ook besluiten om de TBS voorwaardelijk te beëindigen. In dat geval moet de TBS- gestelde zich tot maximaal negen jaar aan een aantal voorwaarden houden. Bijvoorbeeld een contact-, locatie-, alcohol- of drugsverbod. De reclassering houdt toezicht op de naleving van deze voorwaarden. Als de TBS- gestelde zich hier niet aan houdt, kan de rechter de beëindiging terugdraaien.

Informatieverstrekking door het Informatiepunt Detentieverloop (IDV)

Het IDV is een landelijk informatiepunt van het Openbaar Ministerie dat slachtoffers/nabestaanden informeert over het detentie- en TBS-verloop.

Wanneer de rechter bepaalt dat een veroordeelde ter beschikking wordt gesteld, dus voor behandeling naar een TBS- kliniek moet, informeert het IDV u over het TBS-verloop. U wordt bericht over de volgende gebeurtenissen:

- opname kliniek
- iedere verlofmachtiging (begeleid / onbegeleid / transmuraal (met begeleide vrijheden) / proefverlof)
- intrekking verlofmachtiging
- onttrekking
- einde informatieverstrekking

Om er voor te zorgen dat u op de hoogte blijft van het TBS-verloop, is het van belang dat uw adres actueel is bij het IDV. Daarom verzoek ik u vriendelijk uw adreswijziging door te geven via IDV@om.nl of via 088 6991951.

Wanneer u niet meer op de hoogte wenst te worden gehouden over het TBS-verloop, dan kunt u dit ten alle tijde doorgeven aan het IDV. U wordt dan niet meer geïnformeerd.

Informatieverstrekking door het behandelend parket

Het behandelend parket informeert u wanneer de verlengingszitting plaatsvindt en tevens over de uitspraak hiervan. Wanneer de TBS- maatregel eindigt, hoort u dit ook van het behandelend parket en ontvangt u van het IDV een einde berichtgeving. Tevens informeert het IDV u mocht de TBS- gestelde komen te overlijden tijdens de TBS-periode.